

Verdens helseorganisasjon og EU kjemper sammen mot tobakk

EU og Verdens helseorganisasjon har innledet et nært samarbeid for å redusere røyking. Samtidig gir EU betydelig støtte til tobakksproduserende bønder. – Desto viktigere med et nært samarbeid som legger press på EU, mener Gro Harlem Brundtland.

Generaldirektøren i Verdens helseorganisasjon (WHO) ser ingen dilemmaer i at organisasjonen har innledet et nært samarbeid med EU for å redusere tobakksbruken i verden.

– Det faktum at EU subsidierer tobakksproduserende bønder, gjør det dobbelt viktig å samarbeide med EU. På den måten kan Verdens helseorganisasjon legge press på medlemslandene og oppfordre dem til å avvike støtteordningen til tobakksproduksjon. Det er i så måte gledelig å merke seg at EU allerede har gjort små fremskritt i retning av å avskaffe subsidiene, mener generaldirektøren.

Kjemper mot tobakk

Siden Brundtland fikk stillingen som generaldirektør for Verdens helseorganisasjon for snart fire år siden, har hun gjort kampen mot tobakk til ett av sine viktigste satsingsområder. For tre år siden begynte WHO arbeidet med en verdenskonvensjon mot røyking. Brundtland forteller at konvensjonen kommer til å bli et svært viktig redskap i kampen mot tobakksindustrien.

– Konvensjonen kommer til å inneholde et klart regelverk som får virkning på forhold som røykfrie soner, passiv røyking og høyere priser på tobakk. Dette er alt sammen svært viktige områder som blir dekket av konvensjonen, og EU-kommisjonen er en viktig støttespiller i dette arbeidet, sier Brundtland.

Vil ha reklameforbud

Et annet viktig område som konvensjonen tar sikte på å dekke, er reklame.

– I land hvor tobakksreklame er blitt totalt forbudt, har det gitt en merkbar nedgang i tobakkskonsumet. De nordiske landene er et eksempel i så måte. Men, etter hvert som utenlandske medier, hvor tobakksreklame fortsatt er tillatt, blir mer tilgjengelige, ser vi at dette bildet nå er i ferd med å endre seg. Tilgang på tobakksreklame i magasiner og utenlandske etermedier er i ferd med å undergrave betydningen av nasjonale forbud og medfører tilbakeslag i tobakksbekjempelsen ikke bare i de nordiske landene, men i alle land som har forbud mot tobakksreklame, sier Brundtland.

Hun mener det er feil å tro at tobakksreklame ikke fører til at flere begynner å røyke.

– Det er helt feil å tro at tobakksindustrien investerer millionbeløp i markedsføringskampanjer, spesielt i den tredje verden, ut fra ideelle hensyn eller kun for å få røykere til å

Gro Harlem Brundtland mener bekjempelsen av tobakk er svært viktig for å fremme helsetilstanden til verdens befolkning. Foto J. Kyed

bytte merke. Det ligger en klar strategi bak og den går på å få flere til å begynne å røyke og på den måten øke fortjenesten, slår Brundtland fast. Hun vektlegger at verdenskonvensjonen mot tobakk tar sikte på å totalforby tobakksreklame over hele verden.

Trenger drahjelp

Helsekommisjonær David Byrne støtter Brundtlands synspunkter i kampen mot røyking. Han medgir imidlertid at det er et dilemma for EU-kommisjonen at den står svakt i røykesaken og er avhengig av press fra Verdens helseorganisasjon for å oppnå at mange av medlemslandene gjennomfører tiltak som har til hensikt å redusere bruken

Felles mål mot tobakk

Det nære samarbeidet mellom EU-kommisjonen og Verdens helseorganisasjon er kommet i stand etter en serie brev mellom de to organisasjonene i desember 2000. Gjennom brevvekslingen ble det klart at EU og WHO har felles interesser på en rekke områder, så som helse og informasjon, smittsomme sykdommer, tobakk, mental helse, miljø og helse og kosthold og alkohol. WHO og EU-kommisjonen samarbeider nå innen flere av disse områdene og det holdes regelmessige møter på ulike nivåer.

6. juni holdt EU-kommisjonen og ledelsen for WHO det andre «toppmøtet» siden samarbeidet ble innledet.

av tobakk. Selv om EU-kommisjonen ikke verken har makt til å diktere medlemslandene i tobakksaken eller kan fjerne subsidiene til tobakksbøndene uten medlemslandenes velsignelse, så er Byrne optimistisk.

– Dersom jeg som helsekommisjonær kan overbevise folk om at de skal stoppe å røyke, så vil redusert etterspørsel gradvis også medføre stans i produksjonen av tobakk, sier Byrne.

U-land har ikke råd til røyking

Et viktig satsingsområde for Verdens helseorganisasjon er å bedre helsetilstanden til befolkningen i verdens fattige land. Harlem Brundtland påpeker at røyking er en av de største bidragsyterne til alvorlige sykdommer og en for tidlig død i den rike delen av verden.

– Kostnadene tobakksbruk påfører helssystemene i den vestlige verden, er enorme. U-landene har ikke råd til verken sosialt eller økonomisk sett å overta røykevanene til befolkningen i i-landene. Derfor er det viktig at vi gjør alt vi kan for å stanse denne trenden, mener generaldirektøren.

Hun understreker derfor også behovet for spesielt å påvirke barn og unge til ikke å begynne å røyke.

Sykdomsbekjempelse fortsatt viktig

Gro Harlem Brundtland sier EU og Verdens helseorganisasjon også samarbeider om andre områder enn tobakksbekjempelse. Hun understreker at kampen mot smittsomme sykdommer alltid har hatt en høy prioritet for organisasjonen og at det fremdeles er tilfellet.

– EU og WHO arbeider nå spesifikt sammen for å finne en løsning i Verdens handelsorganisasjon (WTO) som vil sikre at verdens fattige land kan få tilgang til viktige medisiner på en sikker og økonomisk rimelig måte, forteller hun.

Hun legger til at kampen mot kolera, gulfeber og pest har vært hovedsatsingsområder siden begynnelsen av 1969.

– Nå er imidlertid tiden inne for å innlemme nye satsingsområder. Røyking er ett av disse, andre er AIDS, kolera og malaria. Helse er et sentralt element i forhold til miljø og utvikling. Dersom det ikke satses for å forbedre helsetilstanden til befolkningen i den fattige delen av verden, vil det heller ikke bli noen fremgang verken økonomisk eller sosialt i disse landene, mener Harlem Brundtland.

– Jens Kyed